

Atodiad 1

Bil Seilwaith (Cymru)

Ymatebion i Argymhellion y Pwyllgor Cyllid

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn credu bod y papur methodoleg a ddarparwyd mewn perthynas â'r Bil hwn yn fodel arfer da ar gyfer deddfwriaeth yn y dyfodol. Felly, rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried cynnwys manylion o'r fath, a ddefnyddir i lywio'r amcangyfrifon cost sy'n deillio o bob Bil, o fewn Asesiadau Effaith Rheoleiddiol, yn hytrach nag fel dogfennau ar wahân, fel mater o egwyddor.

Rwy'n derbyn egwyddor yr argymhelliad hwn. Hoffwn ddiolch i'r pwyllgor am ystyried yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a'r papur methodoleg sy'n cyd-fynd ag ef a'i gasgliad fod y cynnwys yn fodel arfer da. Mae'r argymhelliad wedi'i rannu â swyddogion yn Nhrysorlys Cymru sy'n goruchwyllo proses yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Mae'r Papur Methodoleg yn ychwanegu at yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol drwy ddarparu'r gwaith cyfrifo manwl sy'n sail i'r costau a'r arbedion ar gyfer y pedwar opsiwn a amlinellir. Oherwydd hyd a lled y gwaith cyfrifo manwl sy'n llywio costau ac arbedion yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, credwn mai'r peth gorau ar gyfer y Bil hwn oedd rhoi'r gwaith hwn mewn Papur Methodoleg ar wahân. Penderfynwyd gwneud hyn er mwyn lleihau hyd a chymhlethdod yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a'i gwneud yn bosibl iddo ganolbwyntio ar ffigurau allweddol a'r cyfiawnhad drostynt.

O ran Biliau yn y dyfodol, byddwn yn ystyried y ffordd fwyaf priodol a thryloyw o gyflwyno'r costau a'r manteision fesul achos. Yn dibynnu ar natur y Bil ac ar gymhlethdod yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, gall fod yn bosibl cynnwys yr holl wybodaeth yn y prif asesiad. Fodd bynnag, nid oes bwriad i ymrwymo i hyn ar gyfer pob Bil yn y dyfodol. Mewn rhai achosion, efallai y byddem yn dewis tynnu rhai o'r tybiaethau a'r cyfrifiadau manwl o'r prif asesiad a chynnwys y wybodaeth honno mewn atodiad i'r Memorandwm Esboniadol/Asesiad Effaith Rheoleiddiol os credir y bydd hynny'n gwneud yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn haws ei ddeall i'r darllenydd cyffredinol.

Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn gwneud y canlynol a bod y wybodaeth yn cael ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig, ar ôl Cyfnod 2:

- **gwneud gwaith modelu pellach i nodi'r costau a'r manteision i gymunedau a/neu bartion â diddordeb sy'n deillio o'r Bil. Dylai'r wybodaeth hon gynnwys dadansoddiad i ddangos yr ystod bosibl o gostau a manteision a allai godi; a**
- **darparu enghreifftiau neu ragor o wybodaeth am gyfranogiad y gymuned, sut mae hynny'n gweithio ar hyn o bryd, pwy sy'n cymryd rhan a sut y gallai newid o ganlyniad i'r Bil.**

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn yn rhannol.

Rwy'n gwrthod rhan gyntaf yr argymhelliad hwn y dylid gwneud gwaith modelu pellach i nodi costau a manteision i gymunedau a phartion eraill sy'n deillio o'r Bil. Bydd y costau i gymunedau yn amrywio'n fawr yn dibynnu ar bob math o gynllun datblygu ac felly bydd yn amhosibl eu mesur yn fanwl gywir. Bydd y gost yn dibynnu ar natur, maint a lleoliad pob cynllun yn y dyfodol, yn ogystal â hyd a lled diddordeb yr unigolion yn y cynlluniau hynny, i ba raddau y maent yn dymuno mynegi eu barn, a'r gost yr eir iddynt i sicrhau bod y safbwyntiau hyn yn hysbys. O gofio'r ansicrwydd sydd ynghlwm wrth hyn, yn ein barn ni, ni fyddai modd modelu'r costau hyn yn y dyfodol mewn ffordd gadarn ac ystyrlon.

Fodd bynnag, rwy'n derbyn y gallwn roi rhagor o wybodaeth o ran sut y gall cymunedau ymgysylltu ar geisiadau seilwaith ar hyn o bryd a'r hyn y bydd y Bil yn ei olygu i gymunedau sy'n cymryd rhan mewn ceisiadau seilwaith o dan broses gydsynio newydd. Byddwn yn diweddarau'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol drwy roi rhagor o wybodaeth am y manteision i gymunedau sy'n deillio o'r gyfundrefn gydsynio newydd o'i chymharu â phrosesau cyfredol. Felly, rwy'n derbyn ail ran yr argymhelliad hwn.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn gwneud rhagor o waith o ran y buddion ariannol sy'n deillio o broses gydsynio symlach. Dylid cynnwys y wybodaeth hon mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol diwygiedig, ar ôl Cyfnod 2.

Nid wyf yn derbyn yr argymhelliad hwn. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn cynnwys costau ar gyfer pob elfen o'r broses gydsynio lle y gallwn wneud hynny. Mae llawer o'r costau hynny'n dangos bod manteision ariannol clir i randdeiliaid o ganlyniad i'r gyfundrefn gydsynio newydd. Er enghraifft, lle rydym wedi costio'r arbedion i ymgylgoreion statudol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol o gymharu â phrosesau cyfredol, mae'n amlwg bod mantais cost glir. O ran y manteision eraill yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, rydym wedi mynd ati i restru'r rhai sydd o natur ansoddol a disgrifiadol, nad yw'n bosibl priodoli cost iddynt ac maent wedi cael eu rhestru er cyflawnder.

Rwyf wedi ymhelaethu ar nifer o enghreifftiau o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol lle nad ydym wedi darparu ffigur ariannol i'r manteision a ddisgrifiwyd.

Cymhlethdod

Rydym wedi nodi yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol mai un o fanteision cyfundrefn gydsynio newydd fyddai lleihau cymhlethdod. Bydd hyn yn arwain at sefyllfa lle mae rhanddeiliaid ond yn ymgysylltu ag un gyfundrefn gydsynio yn hytrach na nifer ohonynt ar gyfer prosiectau seilwaith. Bydd hyn yn ei gwneud yn haws ac yn llai beichus i ddatblygwyr gyflwyno'u ceisiadau ac i eraill felly roi sylwadau ar un cynllun. Mae hynny'n fantais glir, ond nid yw'n un y mae hawdd ei mesur. Fodd bynnag, yr hyn rydym wedi'i wneud yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol yw darparu costau ar gymhlethdod lle y bo modd. Mae hyn yn cynnwys y costau i ddatblygwyr am gyflwyno ceisiadau drwy'r systemau cydsynio niferus sy'n bodoli ar hyn o bryd, o gymharu â'r costau am gyflwyno ceisiadau o dan y gyfundrefn sengl newydd. Nid oes modd mesur materion ehangach o ran cymhlethdod y gellir eu hystyried yn un o fanteision proses gydsynio newydd.

Proses hyblyg

Enghraifft arall yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol lle rydym wedi nodi y byddai cyfundrefn gydsynio newydd yn cynnig mantais yw drwy ddarparu proses fwy hyblyg na'r un sy'n bodoli ar hyn o bryd. Byddai hyn o ran sicrhau y caiff datblygiadau sy'n llai o faint neu sy'n cael llai o effaith eu cydsynio drwy system fwy cymesur. Mae hefyd yn ein galluogi i gyfeirio cynlluniau newydd unigol i'w hystyried o dan y broses hon, ond hefyd lle y gall fod angen nodi math newydd o gynllun seilwaith o dan y broses hon yn y dyfodol oherwydd technolegau sy'n cael eu datblygu.

Manteision yw'r rhain a fydd yn diogelu'r gwaith o ystyried cynlluniau seilwaith gan Weinidogion Cymru yn y dyfodol. Ni allwn ymhelaethu ar y materion hyn o ran mantais cost benodol gan fod llawer o newidynnau. Er enghraifft, i ba raddau y gall technolegau yn y dyfodol arwain at fathau penodol o brosiectau yn dod o dan y gyfundrefn newydd yn y dyfodol.

Fodd bynnag, yng nghyd-destun ceisiadau llai o faint ac sy'n cael llai o effaith y byddai'n fwy priodol penderfynu arnynt yn lleol, rydym wedi asesu'r rheini ar sail data hanesyddol. Rydym wedi edrych ar geisiadau hanesyddol ac wedi costio'r broses y byddent yn debygol o gael eu penderfynu drwyddi. Caiff y costau hynny eu hymgorffori o dan amrywiol gostau rhanddeiliaid a restrir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Felly, o ran hyblygrwydd, mae hyn yn fwy na mantais cost ac rydym wedi darparu ffigurau ar arbedion cost i randdeiliaid yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hyd y gellir.

Arbed adnoddau ar raddfa ehangach

Rydym wedi nodi ymhellach yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol y byddai cyfundrefn gydsynio newydd yn cynnig manteision mewn perthynas ag arbed adnoddau i randdeiliaid a thrwy leihau achosion o ddyblygu. Er enghraifft, bydd un broses yn hytrach na nifer o brosesau yn codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o ran sut i gymryd rhan mewn prosiect seilwaith, ond ar hyn o bryd, mae'n bosibl nad yw aelodau'r cyhoedd yn ymwybodol o sut i gymryd rhan mewn prosesau cydsynio penodol lle mae canllawiau cyfyngedig ar gael o bosibl. Nid oes modd mesur hyn am y rhesymau a nodwyd gennyf mewn ymateb i argymhelliad dau.

Fodd bynnag, o ran elfen cost y mater hwn, rydym unwaith eto wedi gwneud hyn lle rydym yn gwybod beth fydd y costau i randdeiliaid gwahanol (megis ymgylgoreion statudol) am gymryd rhan mewn nifer o gyfundrefnau cyfredol a chymharu'r costau hynny â'r costau tebygol am gymryd rhan mewn un broses lle na fyddai unrhyw ymwneud yn cael ei ddyblygu.

Rwyf yn fodlon cynnwys rhagor o wybodaeth yn adran manteision yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol i sicrhau ei fod yn rhoi cyfiawnhad clir dros y dull gweithredu a fabwysiadwyd lle nad oes unrhyw gostau wedi'u darparu.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu rhagor o wybodaeth am sut y bydd ffioedd yn amrywio o dan y drefn newydd, o gymharu â'r drefn bresennol, ac effaith hyn ar randdeiliaid perthnasol.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Mae'r ffioedd cyfredol am geisiadau seilwaith yn seiliedig ar yr hyn a ragnodwyd mewn rheoliadau a chanllawiau statudol. Mae rhai yn gweithredu ar sail adennill costau'n llawn ond ni fydd eraill yn gweithredu felly. Er enghraifft, mae ffioedd am 'Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol' yn gweithredu ar sail adennill costau'n llawn, ond nid yw ffioedd am Orchmynion Harbwr yn adennill costau llawn y broses o benderfynu arnynt. Felly, ar hyn o bryd, ni chaiff holl gostau'r broses o benderfynu ar geisiadau seilwaith eu hadennill oddi wrth ymgeiswyr.

Mae Adran 121 yn darparu ar gyfer ffioedd am gyflawni swyddogaethau a gwasanaethau cydsynio seilwaith. O dan y pŵer hwn, disgwylir y bydd y gyfundrefn newydd yn caniatáu ar gyfer ffioedd cyfradd sefydlog ac amrywiadwy er mwyn adennill costau'n llawn ar bob math o geisiadau seilwaith. O ran ffioedd sefydlog, codir y rheini am elfennau o'r broses a fydd yn gofyn am yr un lefel o fewnbwn ac adnoddau bob amser. Felly, drwy bennu ffioedd safonol ar yr elfennau hynny bydd modd cael cysondeb a sicrwydd. Yr elfennau o'r gyfundrefn a fydd yn caniatáu ar gyfer ffioedd amrywiadwy fydd yr elfennau hynny o'r broses a fydd yn amrywio ar gyfer pob cais, er enghraifft y weithdrefn archwilio. Disgwylir y byddwn yn cyflwyno ffioedd amrywiadwy ar ffurf cyfradd ddyddiol, a fydd yn helpu i reoli'r costau ac yn sicrhau mai dim ond tâl am yr amser a dreuliwyd yn archwilio ac yn penderfynu ar eu cais a fydd yn cael ei godi ar ymgeiswyr. Felly, bydd y trefniadau ffioedd newydd yn arwain at system decach o godi ffioedd lle y codir union faint y costau am benderfynu ar brosiect seilwaith sylweddol ar ymgeiswyr.

O ran yr effaith ar randdeiliaid perthnasol, i ddatblygwyr neu ymgeiswyr, gallai arwain at newid yn y ffioedd am geisiadau penodol i sicrhau y caiff y costau llawn eu cwmpasu.

Yn ogystal, bydd y gyfundrefn newydd yn esgor ar newidiadau ehangach i'r system ffioedd. Bydd yn rhaid i ddatblygwyr dalu un set o ffioedd bellach, yn hytrach na'r ffioedd niferus lle y byddai angen nifer o gydsyniadau ar gynllun ar hyn o bryd. Bydd yr arbedion effeithlonrwydd hyn o ganlyniad i broses symlach yn arwain at system ffioedd sy'n adlewyrchu'n well y costau sy'n gysylltiedig â phenderfynu ar brosiectau yn gyffredinol, yn hytrach na dyblygu costau. O dan y system newydd, disgwylir i ddatblygwyr gael eu hanfonebu am daliadau ar sail gynyddrannol ar gamau gwahanol o'r broses benderfynu. Bydd hyn yn cynnig mwy o sicrwydd ac eglurder o ran y gwasanaethau y maent yn talu amdanynt, yn hytrach na thalu'r ffi llawn ar un tro lle y byddent yn talu am wasanaethau nad ydynt yn eu cael ar hyn o bryd.

O ran ymgylgoreion statudol, nid yw'r cyfundrefnau cydsynio presennol yn caniatáu iddynt adennill costau am eu mewnbwn ar geisiadau seilwaith. O dan Adran 121 gall ymgylgoreion gael eu talu am y gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y broses gydsynio. Bydd hyn yn golygu bod modd iddynt adennill eu hadnoddau am eu mewnbwn ar geisiadau seilwaith drwy ffioedd ymgeiswyr.

O ran awdurdodau lleol, unwaith eto, nid ydynt yn cael eu had-dalu'n llawn am eu mewnbwn ar geisiadau seilwaith drwy'r systemau cydsynio presennol. Ar hyn o bryd, dim ond ffi o tua £8,000 am baratoi Adroddiadau Effaith Leol i lywio'r penderfyniad ar 'Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol' y maent yn ei chael. Yn yr un modd, o dan Adran 121 gall ymgylgoreion sy'n awdurdodau lleol gael eu talu am y gwasanaethau y maent yn eu darparu yn y broses gydsynio.

Bydd unrhyw newidiadau penodol i daliadau ffioedd yn destun gwaith ac ymgynghori pellach, a bydd y manylion yn cael eu nodi yn y rheoliadau.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog yn darparu rhagor o wybodaeth am y broses sy'n gysylltiedig â'r trothwy dewisol, gan gynnwys a allai'r hyblygrwydd hwn arwain at rywfaint o amrywioldeb yn yr effeithlonrwydd a amlinellir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. O ran y ceisiadau hynny sy'n dod o dan y trothwyon ar gyfer 'ceisiadau cyfeiriedig', gall yr ymgeisydd ofyn i'w gais gael ei benderfynu naill ai gan Weinidogion Cymru o dan y broses gydsynio newydd neu gan yr awdurdod cynllunio lleol. Yn y pen draw, Gweinidogion Cymru fydd yn gyfrifol am wneud penderfyniad ar sail gwybodaeth, a hynny ar sail natur y cais a'r materion a godir ganddo, p'un ai prosiect seilwaith arwyddocaol i'w benderfynu gan Weinidogion Cymru ydyw ai peidio.

Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol eisoes wedi amcangyfrif y costau a fydd yn codi yn y dyfodol o ganlyniad i gynnwys 'ceisiadau cyfeiriedig' yn y gwaith modelu. Cyflawnwyd hyn drwy asesu ceisiadau hanesyddol a fyddai'n dod o dan y broses honno ac ai'r awdurdod cynllunio lleol neu Weinidogion Cymru fyddai'n penderfynu arnynt, a hynny ar sail eu maint a'u heffaith.

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod unrhyw adolygiad ôl-weithredu yn asesu costau a buddion cyffredinol y drefn gydsynio newydd ac a yw hyn yn bodloni'r disgwyliadau a nodir yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Rwy'n derbyn yr argymhelliad hwn. Gallaf gadarnhau y bydd y prosiect gwerthuso'n cael ei gyflawni o fewn y pum mlynedd gyntaf ar ôl i'r gyfundrefn newydd gael ei rhoi ar waith drwy is-ddeddfwriaeth. Bydd y gwaith hwn yn gwerthuso'r ffordd y mae'r gyfundrefn gydsynio newydd yn gweithredu, gan gynnwys y costau a'r manteision i randdeiliaid gwahanol. Bydd y gyfundrefn newydd hefyd yn cael ei monitro yn flynyddol, lle bydd perfformiad o ran cydymffurfio â'r terfynau amser statudol a nodwyd yn y Bil ar gyfer penderfynu ar geisiadau'n cael eu nodi mewn adroddiad blynyddol a osodir gerbron y Senedd.